

7. UUDEN TYÖAIKAREFORMIN KOKEILU KÄYTÄNNÖSSÄ AVARTAA LASKELMIEN NÄKÖALOJA

Kun tarpeelliset talouslaskelmat on tehty ja hyväksi havaittu, käytännön kokeilu on se vaihe, joka tuo uutta tietoa numeroihin, kokemuksiin ja oivalluksiin täydentämään tukirakenteita. ”Ei työ tekemällä lopu – työtä tekemättä loppuu kehitys.” Tämä lause alkaa olla totta Suomessa ja kohta Euroopassakin.

Edullisin, kivuttomin, nopein ja tehokkain rakenneuudistus nykytilanteessamme

Uusi työaikareformi eli yleisesti 6 + 6 tunnin työaikana tunnettu järjestelmä on asiantuntijoiden taholta todettu toimivaksi ja kannattavaksi määrätyillä aloilla. Minun huomioitteni ja omakohtaisen, kaksikymmenvuotisen kokeiluni pohjalta uskallan sanoa, että mainittu työaikajärjestelmä sopii lähes kaikille, myös kolmivuorotyön aloille, jotka helpottuvat nelivuorotyöksi. Alueet, joille se on vähemmän sopiva, ovat sellaiset työt, joissa työntekijät eivät pääse kotiinsa viettämään vapaa-aikaansa. Näitä ovat pitkillä lennoilla tai junissa työskentelevä henkilökunta tai esimerkiksi Virossa asuvat rakennusalan keikkatyöntekijät, jotka paiskivat töitä viikot Suomessa ja matkustavat kotiin viikonlopuksi. Sellaisille aloille löytyy toinen helpottava ratkaisu.

Lähes kaikki muitten alojen työtehtävät ovat sopeutettavissa 2 x 6 tunnin mukaisiksi. Tämä järjestely on uusi ja vasta hahmottumassa, ja siksi emme osaa vielä kuvitella sen kaikkia etuja. Lähes sadan vuoden ajan olemme tottuneet ajattelemaan kahdeksan tunnin jaksoissa, ja 8-tuntinen työaika on ollut niistä tärkein, muista on tarvittaessa tingitty. Nyt kun työttömyys 2 x 6 tunnin ansiosta poistuu, työaika lyhenee ja tuottavuus sekä kilpailukyky kasvavat. Myös ihmisten vapaa-aika ja hyvinvointi lisääntyvät. Uusi työaikareformi on monipuolisin, nopein ja kaikille kivuttomin keino korjata kestävyysvaje.

Miten Uusi työaikareformi rahoitetaan ilman lisäkustannuksia

Tietävästi puhutaan vähintään 360 000 henkilön työttömyydestä. Toisaalta pääministeri Stubb ilmoitti työttömyyden hoitokustannuksiksi vain 4,8 miljardia euroa vuodessa. Tämä tarkoittaisi yhden työttömän kuluiksi ainoastaan noin 13 500 euroa. Tämä luku on mahdollinen siinä tapauksessa, että työttömyyskuluista on karsittu koulutusmenot toiselle nimikkeelle. Jo vuonna 2010 yhden työttömän kuluiksi ilmoitettiin 18 000 euroa vuodessa, ja kulut ovat siitä nousseet.

Jos toimitaan ehdotukseni mukaan, kahdeksan tunnin työpäivä lyhenee kuudeksi tunniksi, ja työntekijät osallistuvat talkoisiin antamalla pois yhden tunnin työttömälle. Tällä tavoin heitä pystytään palkkaamaan jokaisen kolmen työntekijän avulla yksi. Valtio korvaa päivän toisen poisannetun tunnin, ja niin on koossa yhdelle työttömälle työ ja työstä palkka. Koska työntekijät näin saavat seitsemän tunnin palkan kuuden tunnin työstä, on palkan alennus vain 12,5 %. Valtio maksaa myös työttömälle ensin 3 tuntia palkkatukea. Puolen vuoden koeajan ja työpaikkaharjoittelun/koulutuksen jälkeen palkka nousee samaan kuin toisillakin eli seitsemään tuntiin kuuden tunnin työstä. Nämä tuntikorvaukset valtio ottaa työttömyyskuluista, siis samoilla kustannuksilla. Uutta, kevennettyä **reformiverotusta** voidaan käyttää pienituloisten palkansaajaryhmien ansiotulojen kohdalla. Yrityksen osuuteen palaan myöhemmin.

Tällä tavalla esimerkiksi 30 hengen ryhmään voidaan ottaa 10 henkeä lisää samoilla kustannuksilla. Ryhmät jaetaan kahteen osaan, jolloin olemassa olevat työtilat, koneet ja laitteet riittävät kaikille. Tällä periaatteella, vaikkapa kaupan alalla, voidaan 300 000 työntekijän joukkoon ottaa lisää 100 000 työtöntä. Tästä valtion kulut ovat noin 1,5 miljardia euroa laskettuna 2500 euron kuukausipalkalle. Tämä summa otetaan työttömyyskuluista. Se onnistuu, sillä työttömiä on nyt sata tuhatta vähemmän.

Toinen ryhmä, joka kipeästi kaippaa lisää tekijöitä ja käsipareja on sairaanhoito- ja hoiva-ala sairaaloista, terveyskeskuksista ja hoitolaitoksista aina kotihoitoon asti. Seuraavana vuonna taas sata tuhatta työtöntä saa näin työpaikan kautta maan. Kolmantena vuonna käydään läpi muita ammatteja, erityisesti

raskaat ja riskialttiit työalat, kuten rakennus- siivous- ravitsemus- ja puutarha-ala sekä poliisi, rajavartiolaitos ja oikeuslaitoksen tuomarit. Näistä olen aikaisemmin kirjoittanut FERIA-sivuilla Uusissa kirjoituksissa numerossa 4. www.feriafinland.fi.

Perusta maaseudun viihtyisyydelle ja toimeentulolle on semiurbaani lähikköasuminen vuokra-asunnoissa, työskentely sieltä käsin lähicentreissä sekä maaseutumatkailu, mukana junaristeilyt. Olen kirjoittanut tästä paljonkin FERIA-kirjassa. Nämä ovat tärkeimmät maaseutua työllistävät ja viihtyisinä pitävät alueet, ja matkailu puolestaan tarvitsee onnistuakseen korkeatasoisia palveluita aamusta myöhään iltaan. FERIA-kirjassa on kymmenkunta kohtaa, joilla maaseutu työllistyy ja elävöittyy pienyritysten kautta Uuden työaikareformin avulla.

Kestävyysvaje täyttyy neljässä vuodessa

Yritys ei ole osallistunut kuluihin vielä mitenkään. Se on valmistautunut organisoimaan työnjohdon, tuotannon tai palvelualueiden tarjonnan kasvavan työntekijämäärän mukaiseksi. Lisäksi se keskittyy tehostamaan tuotantoa ja innovoimaan uusia tuotteita sekä valmistus- ja toimintatapoja. Ennen kaikkea kehittämään valmistusmenetelmät ja tuotteet ekologisiksi. Tämä muutos on historiallinen askel vanhasta uuden vuosituhannen puolelle ja ainutkertainen piristysruiske. Toista tällaista ei tule. Yritys saa muutoksen ansiosta **yritystukena** 33,3% lisää työvoimaa ja 50% lisää työaikaa. **Samoilla kustannuksilla**. Kestävyysvaje täyttyy yhden hallituskauden aikana.

Valtion **muutostyön ykkösvaihe, työllistäminen**, jatkuu hallituksen yhden toimintakauden ajan. Kun se loppuu, kaikki työkykyiset työttömät on työllistetty. Jäljellä ovat ne, jotka tarvitsevat lisäkuntoutusta tai pääsevät/joutuvat sairauseläkkeelle. Mutta koska ilmassa on yleisesti tekemisen tuntua, into tarttuu kaikkiin ja halu parantua ja päästä mukaan muuttaa asenteita positiivisiksi, halutaan töihin, ensin vaikkapa neljäksi tunniksi päivässä. Yleinen aktiivisuus ja optimismi heräävät yhteiskunnassa.

Uuden työaikareformin muutostyö kestää kahden hallituskauden ajan

Neljän vuoden kuluttua, jona aikana valtio on tukenut sekä työntekijöitä että työttömiä, ja välillisesti yrityksiä, alkaa **reformin kakkosvaihe, jälkihoito**. Silloin valtio irrottautuu vähitellen ylimenokauden tukitoiminnasta. Valtion tukitoimet loppuvat portaittain, alun aikajärjestyksessä, ja työntekijöiden palkat jatkuvat samalla seitsemän tunnin tasolla kuuden tunnin työstä. Uusi työaika on uuden järjestelmän mukaisesti 2 x 6 tuntia. Tehokkuuden, uusien tuotteiden sekä viennin kasvun ansiosta yritykset pystyvät toimimaan itsenäisesti. Rakennemuutoksen ykkösvaihe, työllistyminen, on läpiviety onnistuneesti. Yritykset ovat saaneet kokemusta uusista toimintatavoista, ekologisten oivallusten käyttökelpoisuudesta ja tuotannon tehon lisäämästä kilpailukyvyistä. Jyvät erottuvat akanoista, terveet, toimivat ideat nousevat etualalle ja heikot karsiutuvat pois. Hallitus ja eduskunta ymmärtävät nyt seurata, missä yritykset tarvitsevat lisätukea jatkossa pärjäämiseen. Pk-yritysten merkitys kansantalouden hyvinvoinnissa on valjennut kaikille entistä selvemmin.

Yritystoiminta on yrityksen ja työntekijöiden tiimityötä. Jokainen työntekijä vaikuttaa omalla panoksellaan tilikauden tulokseen. Siksi bonus yrityksen vuoden voitosta on konkreettisempi ja kiinnostavampi tapa kiittää osallistujia kuin tavanomaiset palkankorotukset, indeksikorotuksia lukuunottamatta. Yritys tietää, missä nyt mennään, mutta tulevaisuudesta tiedetään vasta, kun työssä on yhdessä onnistuttu. Kaikki voivat vaikuttaa tulokseen, ja yhteys työntekijöiden ja johdon välillä on tärkeää pitää avoimena molempiin suuntiin.

Pitemmät työpäivät ovat tarpeen kansainvälisessä kilpailussa

Suomessakin on jo paljon niitä yrityksiä, jotka tietoisesti toivovat muutosta, ja myös paljon niitä, joille uusi työaikareformi olisi tervetullut apu. UPM:n toimitusjohtaja Jussi Pesonen puhui tästä haastattelussa Ylen aamutelevisiossa 7.4.2015. Hän sanoi suomalaisten tekevän vuodessa töitä alle 2000 tuntia, kun luvut Saksassa tai Amerikassa ovat satoja tunteja enemmän. Hänen mukaansa tarvitaan pitempiä työpäiviä.

Myyväläketjut ja tavaratalot, jotka ovat sulkemassa myymälöitään ja irtisanomassa työntekijöitä,

voisivat muuttaa konseptiaan ja jakaa työpäivän kuuden tunnin osioihin, tai jopa 6 + 6 + 4 tuntiin. Opiskelijat ja eläkeläiset jaksavat, ehtivät ja haluavat tehdä juuri 4 tunnin jaksoja. Esimerkkinä uusajattelun eduista voitaisiin ottaa Valio, joka nyt pähkäilee Venäjän vientikiellon kanssa. Se voisi irtisanomisten sijaan hyödyntää yllättäen saamaansa aikalisää ja alkaa kehittää terveellisiä, ekologisia maitotuotteita, joita ei ole pastöroitu ja kuumennettu. Nuoremmat sukupolvet tietävät paljon enemmän raakaruoan terveellisyydestä ja kuumennettujen ruokien haitoista kuin keskiverto kansalainen. Näillä uusilla tuotteilla olisi menekkiä myös modernissa, nuorten Euroopassa eikä vain Venäjällä.

Tämä on esimerkki siitä, kuinka tuottaja jatkaa vanhakantaista tuotantoa, vaikka yrityksellä on tietoa siitä, että kasvava joukko valistuneita nuoria perheitä hakee raakamaitonsa luomutiloilta ympäri Suomea. Jos silmät ja korvat suljetaan asiakkaiden toiveilta, ei kehitystä tapahdu ja yritys taantuu, työ loppuu. Maidon käsittelyssä käytetty pastörointi on vanhentunut, 1800-luvulta peräisin oleva Louis Pasteurin kehittämä menetelmä (samoin on rokotus), joka tuhoaa ruoasta entsyymit, vitamiinit ja hyvät, tarpeelliset bakteerit muuttaen maidon epäterveelliseksi. On useitakin tekniikoita, joilla se voidaan korvata. Nämä käytännöt sekä tuotteet ovat uutta, ekologista ravitsemusteknologiaa, jotka molemmat, sekä teknologia että tuotteet voisivat olla suomalaisia, terveyttä edistäviä vientituotteita parhaimmillaan.

Pitempi työpäivä onnistuu rasittamatta ketään

Vasta-argumentti, jonka olen kuullut joiltakin päättäjiltä, on se, että työtunteja on jo nyt liian vähän, ja että meidän pitäisi tehdä pitempää päivää pysyäksemme kilpailukykyisinä. Ei uupunut hevonenkaan piiskaamalla enempään yllä. Pitempi työpäivä on kuitenkin helposti järjestettävissä: 2 x 6 tunnin päivästä tulee 12-tuntinen, viikosta 60-tuntinen, ja vuoden tunneista saamme kokoon lähes 3000 tuntia, kun siirrymme uuteen työaikaan. Eikä kukaan ole edes väsynyt, virtaa riittää vapaallekin. Työpäivä on kullekin työntekijälle vain 6 tuntia, eli 30 tuntia viikossa, mutta yritykselle ja tuotannolle 60 tuntia. Ylityöt sekä irtisanomiset ovat tarpeettomia ja kalliita menneisyyden käsitteitä.

Tässä vaiheessa näemme jo selvästi, että neljän vuoden kuluttua, kun työttömyys on poistunut, olemme siinä tilanteessa, että tarvitsemme lisätyövoimaa maahanmuuttajista. Muuten kapasiteettimme ja kilpailukykyämme laskevat. Koska maahanmuuttajien kotoutuminen pelkästään kielitaidon ja kulttuurien sopeuttamisen osalta vie vuosia, olisi tämä otettava huomioon heti, kun voidaan käytännössä todeta uuden työaikareformin toimivuus.

Eurooppaan pyrkivien pakolaisten kasvava tulva on tärkeä syy kiirehtiä koko reformiprosessia, ennen kuin kaaos valtaa EU-maat. Uusi työaikareformi on paras tapa jakaa työtä tasapuolisesti kaikille tarvitseville. Jos työttömyys saa ylivallan, se lisää Unionin sisäisiä ja myös ulkoisia poliittisia paineita vaarallisesti. Tämän ongelman ratkaisemisessa Suomen kokemus tulee olemaan ratkaiseva.

Ay-liikkeen osuus muutoksessa

Ay-liike on puolustanut pienten palkansaajien oikeuksia jo vuosikymmeniä. Työttömät ovat entisiä ja potentiaaleja palkansaajia. Siksi ay-liikkeen tulee olla myös heidän asiallaan. Mikään muu suunnitelma tai rakenneuudistus ei voi toimia tehokkaammin ja poistaa työttömyyttä nopeammin kuin Uusi työaikareformi. Siksi koko Suomen kansalla on tässä yhteinen tavoite ja talkoot, joita kaikki tahot varmasti haluavat parhaansa mukaan tukea. Kaikille sopivasti töitä, Simsalabim! ”Kun antaa ensin, silloin aina myös saa”, on maailmankaikkeuden laki, joka toimii, vaikka ei siihen uskoisikaan. Ehkä nyt voisimme testata lain pätevyyttä käytännössä, ja saada siitä tarvitsemaamme uskoa onnistumiseen.

Uusi työaikareformi on perusta uudelle maaseutulähtöiselle, luonnonmukaiselle elämäntavalle, joka sopii myös kaupunkioloihin. Maamme on laaja ja meidän tulee huolehtia sen viihtyisyydestä ja toimivuudesta myös tulevaisuuden moninkertaiselle asukasmäärälle. Ja meitä työllistävälle matkailijoille.

Ratkaisut ovat oikeita vain, kun ne ovat parhaaksi kaikille. Uusi työaikareformi on sellainen ratkaisu.

Ulla Grünstein
ulla.grunstein@feriafinland.fi